(३९) न जायते तदा स्वादो विना रत्यादिवासनां ॥

वासना चेदानीन्तनी प्राक्तनी च रसास्वादहेतुः। तत्र यदि आद्या न स्याच्छ्रोत्रियजरन्मीमांसकादीनामपि सा स्यात्। यदि द्वितीया न स्याद् यद्रागिणामपि केषाञ्चिद्रसोद्बोधो न दृश्यते तन्न स्यात्॥ उक्तञ्च धर्म्मदत्तेन।

"सवासनानां सभ्यानां रसस्यास्वादनं भवेत्।
निर्व्वासनास्तु रङ्गान्तःकाष्ठकुड्याश्मसन्निभाः"॥

इति॥ ननु कथं रामादिरत्याद्युद्बोधकारणैः सीतादिभिः सामाजिकरत्याद्युद्बोध इत्युच्यते।

(४०) व्यापारोऽस्ति विभावादेर्नाम्ना साधारणी कृतिः।
तत्प्रभावेन यस्यासन् पाथोधिप्लवनादयः॥
प्रमाता तदभेदेन स्वात्मानं प्रतिपद्यते।

ननु कथं मनुष्यमात्रस्य समुद्रलङ्घनादावुत्साहोद्बोध इत्युच्यते।

(४१) उत्साहादिसमुद्बोधः साधारण्याभिमानतः॥
नृणामपि समुद्रादिलङ्घनादौ न दुष्यति।

रत्यादयोऽपि साधारण्येन प्रतीयन्त इत्याह।

(४२) साधारण्येन रत्यादिरपि तद्वत् प्रतीयते॥

रत्यादेरपि ह्यात्मगतत्वेन प्रतीतौ सभ्यानां व्रीडातङ्कादिर्भवेत् परगतत्वेन त्वरस्यतापातः॥ विभावादयोऽपि प्रथमतः साधारण्येन प्रतीयन्त इत्याह।